

VUOSIKERTOMUS 2005

TEKNILLINEN KORKEAKOULU
Kirjasto

TKK Kirjasto

Espoo 2006

VUOSIKERTOMUS 2005

Teknillinen korkeakoulu

Kirjasto

Jakelu:

Teknillinen korkeakoulu

Kirjasto

PL 7000

FI - 02015 TKK

URL: <http://lib.tkk.fi/>

Puh. +358-9-451 4111

Fax. +358-9-451 4132

E-mail: infolib@tkk.fi

© TKK, kirjasto

URL: <http://lib.tkk.fi/Julkaisut/vuosikertomus2005.pdf>

Otamedia Oy

Espoo 2006

Toimituskunta: Jaana Marvia (toimittaja), Aune Kontkanen (kuvat ja tilastot), Sirkku Käsälä, Tarja Paalanen (taitto ja kuvat)

SISÄLLYSLUETTELO

Esipuhe	4
Vuoden 2005 tapahtumat lyhyesti.....	5
The Developments of the Year 2005 shortly	5
Teknillisen korkeakoulun kirjasto - esittely	6
Muuttuvat kokoelmat	8
Palvelujen ja aineistojen itsenäiskäyttö lisääntyy	11
Modernina kirjastotilana	16
Tiedonhakupäijärjestelmät paranevat	18
Koulutuksen haasteita	20
Korkeakoulun julkaisemisen tukena	22
Vuoden artikkeli : TKK:n väitöskirjoille oma sarja	24
Monipuolista viestintää asiakkaille ja sidosryhmille	26
Strategiana ammattitaitoinen henkilökunta	28
Taloudellinen tilanne	31

Liitteet

- Kirjaston neuvottelukunnan kokoonpano
- Kirjaston henkilöstö
- Tilastot 2003 - 2005

Yliopistojen venymiskyky on osoittautunut hämmästyttäväksi. Tuskin ne olivat selvinneet kaksiportaisen tutkintojärjestelmän käyttöönotosta, kun päälle isivät tuottavuusohjelma, uusi palkkausjärjestelmä UPJ sekä virkamiestyönä tehty esitys yliopistojen yhdistämisestä. Teknillisessä korkeakoulussa on lisäksi valmistauduttu tulevaan pohtimalla yhteisiä kehittämisalueita, joihin koottaisiin TKK:n keskeisimmät tutkimusalueet.

Kirjasto on osallistunut edellä mainittuihin uudistuksiin ja kehittämistoimiin osana korkeakoulua. Erityishaasteena kirjastolla on ollut seurata tapahtumia tiiviisti, jotta tulevaisuuden palvelutarjonta ja toiminta suunnattaisiin oikeisiin asioihin. Visionakin mukaan kirjasto haluaa säilyä yhtenä TKK:n vahvuuksista korkeatasoisen opetuksen ja tutkimuksen luomisessa.

Muutoksessa mukana pysyminen sekä tulevaisuuteen suuntaaminen ei ole mahdollista ilman tiiviitä yhteyksiä korkeakoulun eri laitoksiin. Suhteita on hoidettu laajalla rintamalla jokaisen työntekijämme voimin. Kaikkein läheisimmät kontaktit ovat olleet luonnollisesti TKK:n erilliskirjastoihin, joiden kanssa toimintaa on kehitetty erillisen toimenpideohjelman mukaisesti. Muita perinteisiä yhteistyökumppaneita ovat atk-keskus, opintotoimisto sekä Koulutuskeskus Dipoli.

Vuonna 2005 aktivoitiin myös kirjaston suhteita laboratorioihin. Vastuualueille lähetettiin keväällä kysely, jossa tiedusteltiin tutkijoille tärkeimpiä tieteellisiä lehtiä. Vastausprosentti oli mieltä lämmittävän huikea, lähes sata. Asia koettiin siis erittäin tärkeäksi. Kyselyyn liittyen tehtiin myös muita selvityksiä, joiden yhteisanalyyysilla on saatu runsaasti tietoa TKK:lla tarvittavista lehdistä sekä niiden hankintaan liittyvistä asioista. Tuloksia hyödynnetään keväällä 2006 seuraavan vuoden lehtitilauksia tehtäessä.

Mikään yhteistyö ei onnistuisi, ellei oman kirjastomme väki olisi osaavaa ja asiantuntevaa. Moni kirjaston työntekijä osallistuu erilaisiin kansallisiin ja kansainvälisiin työryhmiin. Niissä emme vain ole mukana, vaan olemme usein osa kärkijoukkoja. Haluankin kiittää koko henkilökuntaa antoisasta ja tuloksekkaasta vuodesta 2005.

Kirjaston vuosikertomus julkaistaan nyt tässä muodossa ensimmäistä kertaa. Taivotteena on valottaa toimintaa ja kehitystä vuosittain vaihdellen eri puolilta sekä tutustuttaa asiakkaat ja sidosryhmien edustajat muuttuvaan ajassa elävään TKK:n kirjastoon.

ARI MUHONEN
ylikirjastonhoitaja

Kirjaston kokoelmia ja niiden ylläpitoa kehitettiin aineistovalinnan lisäksi julkaisemalla kirjallinen koelmapolitiikka, tekemällä monipuolinen selvitys korkeakoululle ensisijaisista lehdistä ja aloittamalla kausijulkaisujen karsintahanke.

Lainaus- ja kaukopalveluissa edistettiin asiakkaiden itsenäiskäyttöä esim. ottamalla käyttöön yhteislaunaustoiminto Varastokirjaston kanssa. Lisää erilliskirjastoja liittyi mukaan Voyager-lainauksen piiriin. Tietoturvaa parantava PIN-koodi otettiin käyttöön TEEMUn asiakaskohtaisissa tiedoissa.

Nelli-portaali avattiin täysmittaisesti elektronisten aineistojen ja tietokantojen hakuvälineeksi.

Kirjaston ja tiedonlähteiden käytön opetuksessa valmistauduttiin uuteen tutkintorakenteeseen suunnitelmalla uuden opetuksen sisältöä ja toteutusta. Kandidaattiseminaaria, jossa käsitellään myös tiedonhankua, testattiin.

Koko korkeakoululle perustetussa yhteisessä väitöskirjasarjassa TKK Dissertations aloitettiin julkaiseminen. Tieteellisten julkaisujen avointa saatavuutta edesautettiin eri tavoin, mm. asentamalla kansalliseen käyttöön tarkoitettu URN-tunnusten resolveripalvelu.

TKK:n kirjastojen yhteinen intranet Tarmo otettiin tuotantokäyttöön.

Vuoden aikana käynnistettiin ja osallistuttiin useisiin omiin, kotimaisiin ja kansainvälisiin projekteihin ja hankkeisiin. Korkeakoulun rahoituksella uusittiin kirjaston asiakastyöasemat.

Vuotta 2006 tulevat leimaamaan yleisellä tasolla uusi tekijänoikeuslaki ja kaksiportainen tutkintorakenne.
- Tilastot ovat vuosikertomuksen liitteissä.

The Developments of the Year 2005 shortly

The collections of the TKK library and their management work were developed. A written collection policy was published, a multifaceted study of journals important to TKK was done, and a weeding project in serials collection was started.

Self-service was promoted in many ways in circulation and interlibrary lending services. A universal borrowing service with the National Repository Library was made available to library patrons. A few of TKK laboratory libraries began lending through Voyager library system. PIN-code improving privacy protection was taken into use in TEEMU database.

Nelli-portal (National Electronic Library Interface), which is a tool for information retrieval in electronic resources and for handling them, was put into full operation.

Preparations and plans were made in library training because of the new degree structure. A pilot of new candidate seminar including information searching teaching was conducted.

First dissertations were published in the new doctoral dissertation series TKK Dissertations of the university. A national URN resolver service was installed.

The joint intranet of TKK libraries, Tarmo, was launched.

The library started and participated in several own, national and international projects. The customer computers were changed by means of TKK financial support.

The new copyright law and the two-cycle degree structure will affect the university libraries in Finland during the year 2006. - The statistics are in the appendix.

TEKNILLISEN KORKEAKOULUN KIRJASTO

esittely

Teknillisen korkeakoulun erillisenä laitoksena toimiva kirjasto on kaikille avoin tieteellinen kirjasto ja korkeakoulun tieteellisen tietohuollon keskus. Se on kansallinen ja kansainvälinen tekniikan ja sen perustana olevien luonnontieteiden voimavara, joka palvelee kaikkia teknistä tietoa tarvitsevia asiakkaita niin kotimaassa kuin ulkomailla.

Visio

Kirjasto on kansainvälisesti tunnettu ja tunnustettu osaamisestaan sekä innovaatioistaan. Se on yksi TKK:n vahvuuksista korkeatasoisen opetuksen ja tutkimuksen luomisessa. Käyttäjät pitävät suuressa arvossa kirjaston monipuolisia tietovarantoja sekä asiantuntevaa henkilökuntaa.

Tehtävät

Kirjasto huolehtii siitä, että erityisesti korkeakoulun tutkijoilla, opettajilla ja opiskelijoilla on käytettävissään ajanmukainen, ajantasainen ja tarpeisiin sopiva tietoaineisto. Kirjasto vastaa painettujen ja elektronisten tietoaineistojen käyttövalmiudesta ja -palveluista. Kokoelmätietokannan lisäksi tuotetaan useita tietokantoja, mm. TKK:n tutkimus- ja julkaisurekisterit.

TKK:n kirjasto Alvarin aukiolta päin.

Kaikille tarjottavien aineisto- ja tietopalvelujen lisäksi TKK:n opiskelijoita perehdytetään informaatiikkakursseilla kirjaston ja tiedonlähteiden käyttöön. Informaatiolukutaitoon liittyvää koulutusta verkkoympäristössä kehitetään edelleen.

TKK:n kirjasto on Suomen vanhin ja suurin tekniikan alan kirjasto

Sijainti	Otaniementie 9, Espoo
Perustettu	1849
Rakennusvuosi	1970 (Alvar Aalto)
Kirjastorakennus	8942 m ²

Aukioloajat	Lukukausien aikana	Kesäaikana
	ma - pe 8.00 - 21.00	ma 8.00 - 18.00
	la 9.00 - 16.00	ti - pe 8.00 - 16.00
	Aattopäivinä 8.00 - 16.00	

Käyttöoikeus	Kaikille avoin. Lainaaja tarvitsee kirjastokortin.
TKK:n kirjastojen kokoelmatietokanta	TEEMU: https://teemu.linneanet.fi/
Painetut monografiat	n. 193 500 nimekettä
Elektronisia lehtiä	n. 10 000
Lukupaikkoja	500
Asiakastyöasemia	33
Langaton verkkoyhteys	Aalto-verkko
Henkilökunta	52
Kotisivu	http://lib.tkk.fi
TKK:n muut kirjastot	http://www.otalib.fi/tkk/kirjastot/index.html

Teknisessä korkeakoulussa toimii pääkirjaston lisäksi 10 osastokirjastoa, 2 erillislaitosten kirjastoa ja noin 20 laboratorikirjastoa.

Toimintaa uudistetaan erilaisilla hankkeilla, teknologisin ratkaisuin ja yhteistyössä TKK:n erilliskirjastojen ja muiden yksiköiden kanssa. Kirjastolla on uusia tehtäväalueita esimerkiksi korkeakoulun julkaisu-toiminnassa elektronisten väitöskirjojen käsittelyssä.

Kirjasto osallistuu aktiivisesti kansalliseen kirjasto-yhteistyöhön, mm. Suomen yliopistokirjastojen neuvoston, FinELib-konsortion ja julkaisuarkistotyöryhmän työskentelyyn sekä Voyager-kirjastojärjestelmän ylläpitoon. Valtakunnallinen merkitys on myös sillä, että kirjasto huolehtii suomalaisen energia-alan tutkimustiedon referoinnista kansainvälisiin INIS- ja ETDE- tietokantoihin. Kansainvälisesti osallistutaan mm. kirjastoalan järjestöjen IATULin ja IFLAn toimintaan.

Tilojen muokkaaminen opiskelun tukikeskukseksi on jatkuvaa. Kirjastorakennuksesta pyritään rakentamaan innostava opiskelu- ja tutkimusympäristö ja ihmisten kohtaamispaikka. Kirjastossa ja korkeakoulun verkkoon kytketyiltä koneilta palvelut ja tietoa-aineistot ovat suoraan tutkijoiden ja muiden tiedontarvitsijoiden käytettävissä.

Kokoelmat

Pääkirjasto hankkii kokoelmiinsa tekniikan alan tieteellisiä julkaisuja korkeakoulun tutkimus- ja opetusaloilta. Luonnontieteistä valitaan tekniikkaa tukevaa kirjallisuutta. Hankinnan painopiste on elektronisissa aineistoissa. Kokoelmiin sisältyy muun muassa varsin kattava suomalaisen tekniikan ja erityisesti energia-alan tutkimuksen aineisto.

Kokoelmista löytyvät kurssikirjat, laaja kirjavalikoima, raporttisarjat, konferenssijulkaisut, haku-teokset ja TKK:n julkaisujen arkistokappaleet. Elektroniset ja painetut tieteelliset aikakauslehdet ovat keskeisintä aineistoa. Kirjasto on solminut käyttösopimuksia useiden tiedontuottajien kanssa ja tarjoaa verkossa mittavan joukon tietoa-aineistoja, elektronisten aikakauslehtien lisäksi tietokantoja, tietosanakirjoja yms.

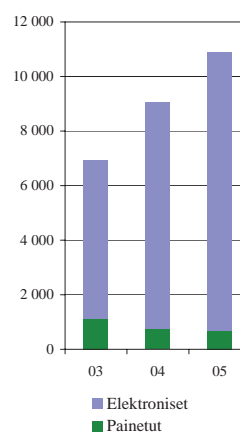
Tieteellisten kirjastojen tietoaineistojen valinta ja kokoelmien ylläpito on varsin vaativa tehtävä, kun lehtien hinnat nousevat vuosittain ja elektronisen aineiston lisäksi on pystyttävä hankkimaan tarpeellinen määrä painettua materiaalia. Tueksi kirjaston kokoelmatyöhön vuonna 2005 valmistui kirjallinen kokoelmapolitiikka, kokoelmia arvioitiin ja karsittiin sekä järjestettiin huippulehtikysely oheisselvityksineen.

Hankinnoista ja kokoelmista

Tieteelliset aikakauslehdet ovat tekniikan alan kokoelmien keskeisintä aineistoa. Vuonna 2005 asiakaskunnan käytettävissä TKK:lla oli noin 10 000 elektronista kausijulkaisua. Määrä oli 4 000 nimekettä suurempi kuin kaksi vuotta aiemmin vuonna 2003. Tietokantoja/palveluja verkossa tai työasemilla on tarjottu noin 40 erilaista viimeisen kolmen vuoden aikana. Viite- ja kokotekstitietokantojen valikoimaa täydennetään ja karsitaan käytön ja tarpeiden mukaan vuosittain. Vuoden 2005 uutuuksia oli esimerkiksi PSK-standardien kokotekstitietokanta. Ebscon Business Source Premium -lehtitietokanta saatiin kampuskäyttöön tuotantotalouden osaston rahoituksella. Tilaus tehtiin FinELibin kautta. Verkkokirjoja oli vuonna 2005 käytettävissä noin 2 900 kpl.

Saapuvat kausijulkaisut
2003-2005

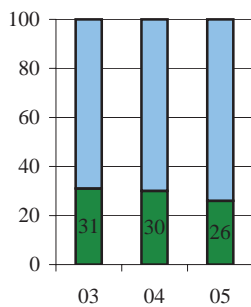

Painettujen kirjojen ostoista euroina noin 1/3 käytettiin kurssikirjoihin ja 2/3 muihin monografioihin. Korkeakoulun kurssikirjoja hankitaan pääkirjastoon pääsääntöisesti yksi (1) lukusalikappale ja kaksi (2) lainakappaletta. Kaikkiaan painettuja monografioita oli vuoden lopussa noin 193 500 nimekettä.

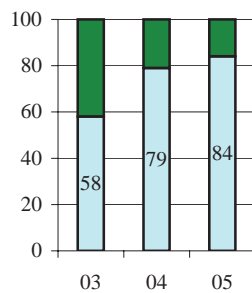
Tietoaineistokulut 2005

Kirjastoaineistokulujen osuus kirjaston kokonaiskuluista, %

Elektronisen aineiston osuus kirjastoaineistokuluista, %

Tietoaineiston hinnannousu määräytyy pääosin kausijulkaisujen (=lehdet ja jatkuvasti täydennettävät tietoaaineistot) mukaan.

Kausijulkaisujen hinnat ovat nousseet 2001 - 2005 vuosittain 7 - 9 % teknistieteellisellä alalla.

TKK hankkii valtaosan elektronisesta aineistosta Kansallisen elektronisen kirjaston FinELibin kautta sopimuksilla (noin 30), joissa on kiinteät korotusprosentit. Nämä prosentit ovat hieman alhaisempia kuin yleinen hinnannousu. Merkittävimpin sopimuksista on Elsevier ScienceDirect, jonka vuosihinta yksistään on noin 550 000 euroa. Sopimus on voimassa vuoden 2007 loppuun ja siihen sisältyy vuosittainen 5,5 %:n hinnankorotus.

Vuoden 2005 lopussa uudistettiin kaikki uudistusvuorossa olleet elektronisten tietoaaineistojen vuodesta 2006 alkavat FinELibin tilaukset lukuun ottamatta yhtä kirjatietokantaa.

Pieni osa lehdistä, 405 kpl, tilattiin välittäjän kautta, mutta sopimus on katkolla vuonna 2006. Silloin on järjestettävä lehtien hankinnasta kilpailutus tai liityttävä valtion yhteishankintayksikön Hanselin solmimaan puitesopimukseen. Myös suoria lehti- ja tietokanta-aineistojen tilauksia oli jonkin verran.

Kokoelmapolitiikka ohjenuorana

TKK:n kirjaston ensimmäinen kirjallinen kokoelmapolitiikka valmistui syksyllä 2005. Se on sekä sisäisessä käytössä että julkisesti nähtävillä kirjaston www-sivuilla. Kirjatut periaatteet ovat ohjenuorana käytännön kokoelmatyössä ja niiden avulla voidaan asiakkaille perustella kirjastossa tehtyjä ratkaisuja. Kokoelmapolitiikan keskeisintä sisältöä ovat tulevaisuuteen suuntautuvat linjaukset. Esimerkiksi selkeä linja on jo jonkin aikaa ollut siirtyminen painetuista julkaisuista elektronisiin. Aikakauslehtien ja viitetietojulkaisujen kohdalla elektroninen muoto valitaan aina kun se vain on mahdollista ja taloudellisesti järkevää. Myös hakuteosten elektroninen muoto palvelee usein käyttäjiä painettua paremmin. Kokoelmien ylläpidon kuten karsinnan periaatteet löytyvät myös kokoelmapolitiikasta.

Työtä kokoelmien laadun ylläpitämiseksi

Painettua tietoaaineistoa on karsittava jatkuvasti tilan puutteen ja kokoelmien laadun säilyttämiseksi. Kaikkea aineistoa ei enää pyritäkään säilyttämään kirjastossa, vaan tärkeämmäksi nähdään järjestää asiakkaille mahdollisuus saada aineisto tarvittaessa nopeasti käyttöön Varastokirjastosta Kuopiosta. Karsinnan ohjeita on sovellettu heti käytäntöön suljetun varaston kausijulkaisujen perkaushankkeessa, mikä käynnistettiin keväällä 2005 ja jatkuu vuonna 2006.

Kokoelmapolitiikan pohjalta tehtiin vielä kokoelmakohtaiset yhteenvedot, joihin on kerätty yleisiä huomioita kokoelmasta, tietoja käynnissä olevista huoltotoimenpiteistä sekä suunnitelmia ja ehdotuksia kokoelman kehittämiseksi ja kunnossapittämiseksi.

Kokoelmien arviointia

Kirjasto on mukana Suomen yliopistokirjastojen neuvoston Kokoelmakarttahankkeessa (2003-), jonka tavoitteena on muun muassa parantaa erilaisten kokoelmien löytyvyyttä ja tehdä kirjastoissa kokoelmien arviointia. Vuoden aikana kirjastossa tehtiin määrällisiä selvityksiä pää- ja erilliskirjastojen monografiakokoelmien, pääasiassa kirjojen, ikä- ja kielirakenteesta. Tulosten nopeampaan taulukointiin kehitettiin ohjelma (perl-skripti), mikä on jaossa verkossa muille hankkeeseen osallistuville kirjastoille. Kartoitusten tarkempi analyysi tehdään vuonna 2006.

TKK:n huippulehdet selville

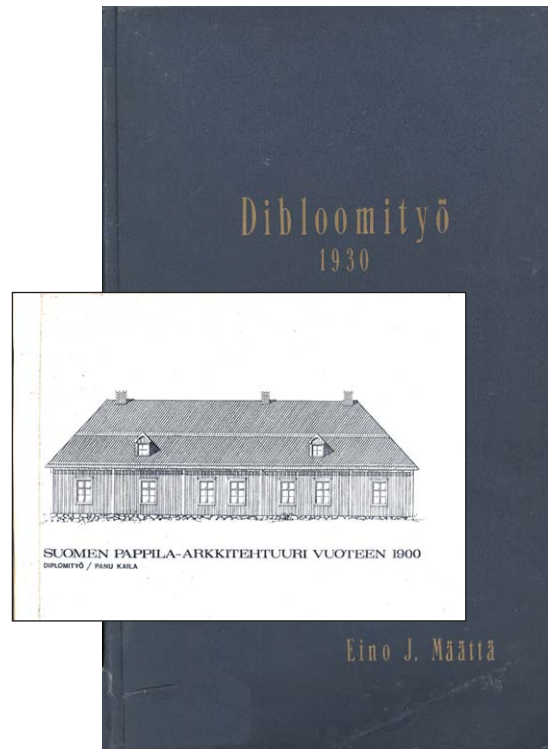
Kokoelmien laadun arviointia tehtiin myös lehtien osalta lähettämällä TKK:n vastuualueiden esimiehille toukokuussa 2005 kysely, jossa pyydettiin kokoamaan lista vastuualueen oman alan keskeisimmistä lehdistä, ns. huippulehdistä. Kyselyyn vastasi 108 vastuualuetta 110:stä. Lisäksi selvitetiin TKKjulkaisee-rekisterin avulla, missä lehdissä TKK:n tutkijat ovat julkaisseet artikkeleitaan vuosina 2003 ja 2004. Otoksesta TKK:n vuoden 2004 väitöskirjoja poimittiin lähdeviitteissä mainitut tieteelliset lehdet. Selvitykset yhdistämällä pystytään löytämään TKK:lla tarvittavat lehdet, joiden kustannus-hyötysuhde on suurin ja joita kokoelmiin tulee ensisijaisesti hankkia. Tutkimus herätti kiinnostusta myös TKK:n rehtoraatissa. Tulosten tulkintaa jatketaan.

Uusi TFM-kirjasto.

Erilliskirjastojen kokoelmissa muutoksia

TKK:n osastokirjastoissa tapahtui merkittäviä muutoksia vuonna 2005. Teknillisen fysiikan kirjasto yhdistettiin matematiikan kirjastoon. Pääkirjaston työntekijät avustivat ja neuvoivat aineiston valinnassa ja sijoittelussa. Vain noin kolmannes mate-

Arkistoituja diplomitöitä.

riaalista pystyttiin siirtämään uuteen yhdistettyyn TFM-kirjastoon, kolmannes tuli pääkirjastoon ja loput lähetettiin Varastokirjastoon.

Puunjalostustekniikan osaston kirjastoon yhdistyi ennen omana yksikkönään toiminut puun mekaanisen kirjaston kokoelma. Kemian tekniikan osaston remontti eteni kirjaston tiloihin ja ensimmäisiä poistolähetystyksiä sieltä otettiin vastaan pääkirjastossa vuoden vaihteessa 2005 – 2006.

Arkkitehtiosaston kirjastolle luettelointiin noin 2 500 nimekkeen lahjoitus, Nils Erik Wickbergin kokoelma.

Arkistoyhteistyötä

Korkeakoulun julkaisuja arkistoidaan kirjastossa. TKK:n vanhojen diplomitöiden (1980 tai vanhemmat) arkistoinnissa päästiin jo lähelle 10 000 kappaletta. Kirjaston arkistossa opinnäytteet ovat säilymisen kannalta suotuisissa olosuhteissa ja suuri osa osastoista onkin lähettänyt niitä pääkirjastoon (ks. myös s. 18-19).

Yhteistyöprojektina TKK:n arkiston kanssa digitointiin TKK:n ensimmäinen oppilasluettelo. Vanhojen dokumenttien säilymistä varmistava hanke jatkuu vuonna 2006.

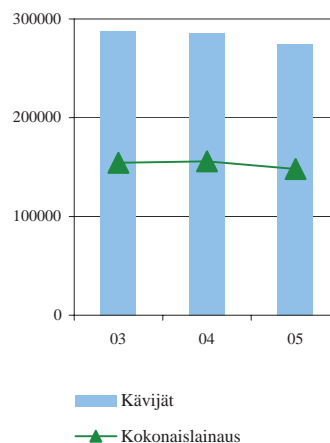
Kirjaston palvelutoiminnan perustana on asiakaslähtöinen ajattelu ja käyttäjät ovat voineet valita itselleen sopivan palvelumuodon. Itsenäiskäyttöä tuettiin ja kehitettiin vuonna 2005 sekä erilaisilla teknisillä ratkaisuilla että hyvällä opastuksella. Tarvittaessa virkailijat ovat olleet helposti tavoitettavissa vuonna 2004 uudistetussa asiakaspalvelupisteissä. Elektronisten aineistojen käyttö kasvaa, mikä on vaikuttanut vaihtelevasti muuhun käyttöön esimerkiksi vähentäen kaukopalvelun toimeksiantoja. Asiakkaiden mielipiteistä saatiin laajemmin tietoja vuoden 2004 käyttäjäkyselyn tuloksista.

KIRJASTOKÄYNNIT JA LAINAUS

Aktiivisten lainaajien määrä ennallaan

Kävijä- ja lainaajamäärät ovat pysytelleet suhteellisen vakaina muutaman viime vuoden aikana. Kirjastokäyntejä oli 274 719 vuonna 2005, missä on 4 % vähennys verrattuna vuoteen 2003. TKK:n henkilökunta ja tutkijat eivät asioi kirjastorakennuksessa yhtä usein kuin ennen, sen sijaan he käyttävät kirjaston verkkopalveluja. Aktiivisten lainaajien määrä oli kuitenkin jälleen noin 12 000, joista korkeakoulun opiskelijoita oli 63 % ja henkilökuntaa 8 %. Aukioloajoissa päästiin asetettuun tavoitteeseen, joka oli yli 3 000 aukiolotuntia vuodessa.

Kävijät ja kokonaislainaus 2003-2005

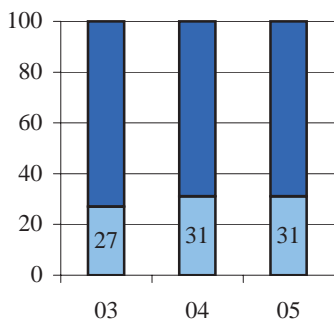

Lainaustilastoissa jonkin verran muutoksia

Myös kokonaislainamäärässä 148 078 kpl (koti- ja lukusalilainat ja uusinnat) on sama 4 % vähennys kuin kävijämäärissä vuoteen 2003 verraten. Lehtien lainaaminen lopetettiin syksyllä 2004. Sähköremontin vuoksi kirjasto oli poikkeuksellisesti kiinni kesällä kahden viikon ajan, millä myös on ollut vaikutusta tilastoihin. Uusintojen määrä on viime

vuosina kasvanut, mikä johtunee kokoelmatietokanta TEEMUn www-liittymän kautta omatoimisesti tehtävän uusimisen helppoudesta. Uusintoja tehtiin noin 104 000 vuonna 2005. Itsepalveluna uusinnoista tehtiin noin 90 %. Automaatista huolimatta lainaustilanteessa käännyttiin edelleen mielellään virkailijan puoleen johtuen uudesta tunnuslukukäytännöstäkin.

Itsepalvelun osuus kotilainoissa 2003-2005, %

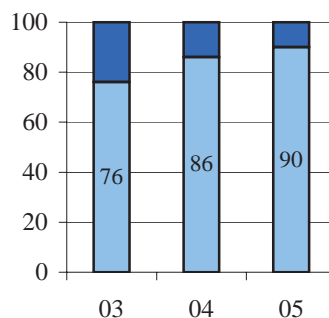
Lainauksen liittyvät uudistukset

Asiakkaiden tietoturva parantava PIN-koodi otettiin käyttöön huhtikuun puolivälissä. Sitä käytetään sisään kirjoittauduttaessa omien lainatietojen katseluun, lainojen uusintaan ja itsepalveluvaraus-ten tekemiseen. Myös lainausautomaatit edellyttävät PIN-koodin käyttöä.

Tiedotuksesta huolimatta koodin käyttöönotto tuli yllätyksenä monelle asiakkaalle. Itsepalveluautomaatin käyttöä välteltiin, mikä näkyy myös tilastossa automaatin alhaisena käyttöprosenttina. Ennen PIN-koodia jo yli 40 % lainoista hoidettiin automaattilla. Kesällä itsepalvelulainojen osuus lainoista putosi 25 prosenttiin ja nousi taas loppuvuonna 30 prosenttiin. - Itsepalveluautomaatti uusittiin vuonna 2005.

Erilliskirjastot käyttävät lainauksessa kuten muissakin kirjastotoiminnoissa samaa TEEMUn ohjelmistoa. Lisää erilliskirjastoja tuli mukaan Voyager-lainauksen piiriin vuoden 2005 aikana. Koneosaston laivatekniikan ja konepajatekniikan laboratoriot aloittivat atk-lainauksen, mikä on osaltaan parantanut TEEMUn luotettavuutta aineistojen saatavuustietojen osalta. Teemusta on siis useampien kirjastojen kokoelmien osalta nähtävissä,

Itsepalvelun osuus uusinnoissa 2003-2005, %

onko teos paikalla kirjastossa vai lainassa ja onko siihen varauksia.

Kokoelmatietokannan teosten sijaintitietojen perusteella voi olla vaikeaa löytää teoksia isosta kirjastoista. Itsenäiskäyttöä tullaan kehittämään lisäämällä kirjaston www-sivuille karttoja, joiden avulla on helppo paikantaa ja löytää esimerkiksi lainaksi haluttava kirja kirjaston hyllystä. TKK:n tietotekniikan osaston opiskelijat tekivät harjoitustyönään **kirjastokartta-sovelluksen**, jonka tarkoituksena oli saada ideoita kirjojen löytyvyyden parantamiseksi. Hanketta jatketaan kirjaston omin voimin vuonna 2006.

Palveluiden sujuvuutta parannettiin hankkimalla kirjastoon uusi kassajärjestelmä. Heinäkuusta 2005 lähtien asiakkaat ovat voineet hoitaa maksunsa myös pankki- ja luottokorteilla.

Lainauksen palvelupiste.

AINEISTOJEN VÄLITTÄMINEN

Kirjaston kaukopalvelu väheni

Kirjaston pitkään laskusuunnassa ollut kaukolaina- ja jäljennepalvelutoiminta väheni edelleen. Tilauksia vastaanotettiin kotimaasta 6 157 kpl, mikä oli noin 40 % vähemmän kuin vuonna 2003. Ulkomailta tilauksia tuli 511. Elektronisten lehtien käyttö vähentää osaltaan kaukopalvelua. Vuonna 2005 muista kotimaisista kirjastoista saadusta kaukopalvelusta (lainat + kopiot) 40 % tuli Kuopion Varastokirjastosta, joka ei peri kirjastoilta maksua lähettämistään lainoista tai artikkelikopiosta. Kirjaston asiakkaat saivat aivan vuoden lopussa mahdollisuuden tilata itse kirjoja Varastokirjastosta. Näin myös kaukolainauksessa itsepalvelu alkoi lisääntyä.

Asiakkaiden omat tilaukset Varastokirjastosta käyttöön

Kirjastossa otettiin joulukuussa käyttöön yhteislainaus toiminto (Universal Borrowing), jonka avulla TKK:n kirjaston asiakkaat voivat itse tilata lainoja Varastokirjastosta. Yhteislainatilaukset tehdään TKK:n kirjaston kokoelmätietokannan TEEMUn kautta Varastokirjaston VAARI-tietokannassa. Tilattavan aineiston tulee olla tarkoitettu opiskelu- ja tutkimuskäyttöön. Korkeakoulun henkilökunta ja opiskelijat voivat tilata sieltä myös kopioita yksittäisistä lehtiartikkeleista.

BioIT@TKK-palvelu jatko

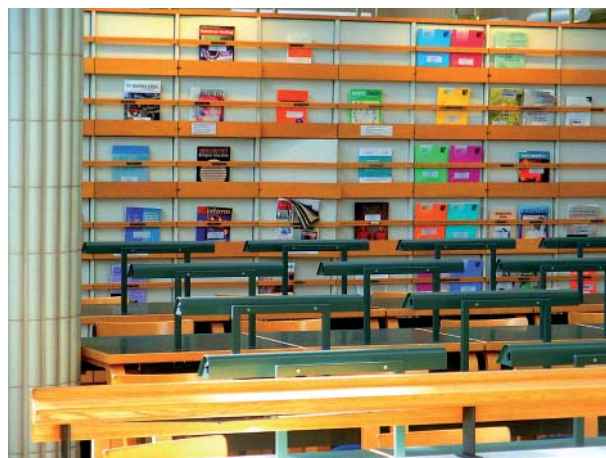
TKK:n bioinformaatioteknologian koulutusohjelman henkilökunnalle ja opiskelijoille tarkoitettu palvelu jatkoi toimintaansa vuonna 2005. Palvelulla pyritään turvaamaan ja täydentämään uudehkon koulutusohjelman tietoaineistojen tarvetta ja se toteutetaan yhdessä Terveystieteiden keskuskirjaston Terkon kanssa. Asiakkaat tilasivat heille maksuttomia artikkeleita noin 300 kpl.

Kiertoletket näyttöillä.

Lehtikierto ja sisällysluettelokopiopalvelu arvioidaan

Vuoden loppupuolella perustettiin työryhmä tekemään selvitystä lehtikierron kannattavuudesta ja mahdollisesta korvaavasta palvelusta. Kirjasto on toimittanut painettuja lehtiä kiertoan Otaniemen alueella sekä sisällysluettelujen kopioita maksusta kaikille tilaajille. Synnä arviointiin on esimerkiksi se, että elektronisten lehtien uutuusseurantaan on olemassa monenlaisia sähköisiä vaivattomia ja maksuttomia palveluja. Selvitys valmistuu v. 2006.

Lehtiä 2. kerroksen lukusalissa.

ELEKTRONINEN KIRJASTO

Elektronisten aineistojen käyttö on suurta

Julkaisutoiminnan muuttuminen elektroniseksi on ratkaisevalla tavalla lisännyt asiakkaiden oma-
toimisuutta ja tutkimuksen tehokkuutta. Elektroniset aineistot hankitaan TKK:lle pääasiallisesti rajoittamattomin kampuslisenssein. Ne ovat korkeakoulun alueella kirjaston www-sivujen kautta kaikkien käytettävissä ja TKK:n väen hyödynnettävissä myös korkeakoulun ulkopuolelta etäpalvelun välityksellä. Kirjaston hankkimien elektronisten lehtien määrä on kasvanut jatkuvasti, vuonna 2005 niitä tilattiin noin 10 000 nimekettä. Hankintoihin kuuluvat myös tärkeimmät alan viitetietokannat. Tutkijat ja muut käyttäjät ovat löytäneet elektronisten lehtien, tietokantojen, hakuteosten ja muun materiaalin laajat kokoelmat sekä niiden edut myös tilastojen perusteella.

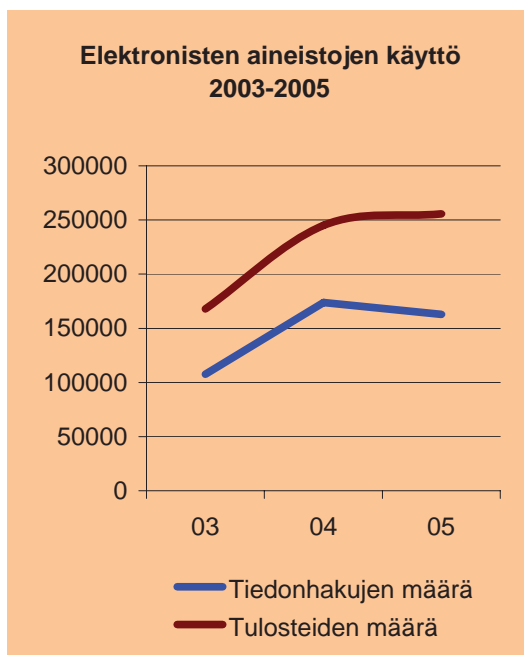
Elektronisen tieteellisen aineiston käytön tilastointi on parantunut kansainvälisten kustantajien ja kirjastojen yhteisen COUNTER-hankkeen avulla. Tästä huolimatta tilastoja ei saada kattavasti. Siksi alla olevissa luvuissa on vuodesta 2003 alkaen huomioitu tiedonhakujen ja tulosteiden määrä seuraavista palveluista:

a. tiedonhakujen määrä

(Abi/Inform, Compendex (Ei Village 2), Inspec, Web of Science (ISI), CAS SciFinder Scholar)

b. tulosteiden määrä

(American Chemical Society ACS, Elsevier: ScienceDirect, IEEE/IEE)

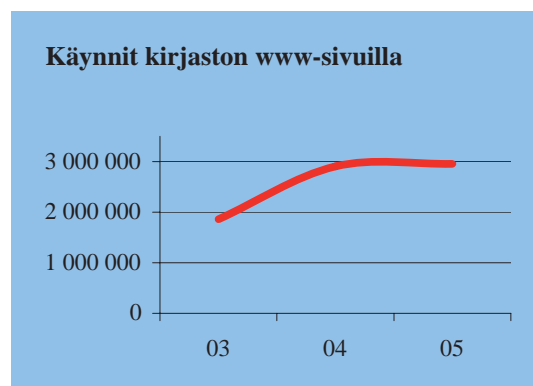
Yksittäisten tietoaisteistojen suosiosta voidaan mainita esimerkiksi MOT Sanakirjasto, jonka kielikate on kasvanut vähitellen. Sanakirjaa käytetään TKK:lla toiseksi eniten FinELibin sopimuksessa mukana olevista organisaatioista, vain Helsingin yliopistossa käytetään enemmän. Vuonna 2005 hakuja tehtiin yli 2,1 miljoonaa. Naturen lehdistä TKK:lle on tilattu FinELibin sopimuksella Nature Weekly aiemmin ja Research Journals 2004 läh-tien (8 lehteä). Artikkeleita tulostettiin TKK:lla vuonna 2004 11 027 kpl ja vuonna 2005 16 721 kpl kasvun ollessa 52 %. Käyttö oli varsin suurta ottaen huomioon korkeakoulun tieteenalan.

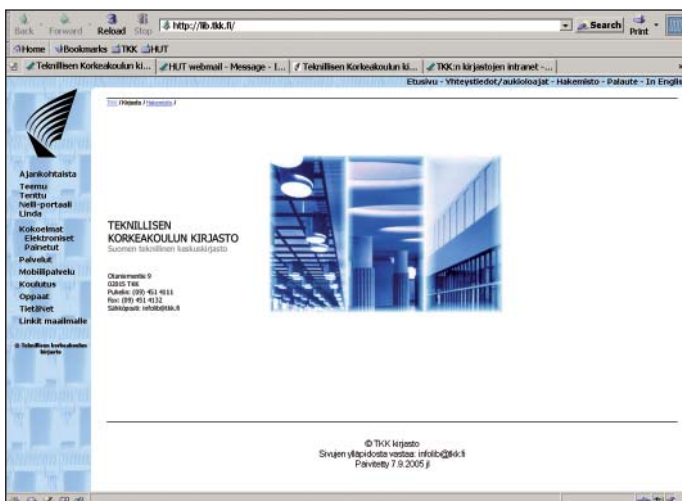
Tiedonhakujen tekeminen elektronisiin aineistoihin on ollut suhteellisen hankalaa, sillä niiden www-käyttöliittymät, hakulomakkeet ja hakutavat vaihtelevat jonkin verran. Tähän tuo helpotusta Nelli-portaali, sillä sen kautta voi tehdä yhtäaikaisia hakuja monesta tiedonlähteestä. Myös yksittäiset lehdet lisätietoineen ovat Nellissä hyvin esillä. (Ks. s. 19)

Asiakkaita on pyritty opastamaan ja aineistojen käyttöä edistämään koulutuksen ja tiedotuksen keinoin. Jo fuksikoulutuksessa on elektronisen aineiston hahmotustehtävä, myöhemmässä vaiheessa opiskelijat tutustutetaan perusteellisemmin kirjastojen kotisivuihin, tiedon hakemiseen ja tietoaisteistoihin. Uusista aineistoista tiedotetaan sähköpostein ja kirjaston www-sivulla.

Www-sivusto tiedonlähteenä ja kirjastona

Kirjaston www-sivuille tehtiin noin 3 miljoonaa käyntiä vuonna 2005. Käyttö oli merkittävästi suurempi kuin vuonna 2003 (yli 60 %). TKK:n elektroniset väitöskirjat Diss-palvelussa ovat vapaasti luettavissa kirjaston sivuilta, joten niiden erittäin suuri kotimainen ja kansainvälinen käyttö näkyy miljoonatilastossa.

Asiakkaat ovat kaikesta päätellen omaksuneet kirjaston www-sivut tärkeäksi tiedonlähteekseen kirjaston palveluista ja tietoaineistoista. Myös asiakaskyselyn 2004 mukaan näin on. Sivulla on perustietojen ja ajankohtaistiedotteiden lisäksi esimerkiksi koulutuksen aineisto, palvelulomakkeita, ohjeita, kirjaston omat tietokannat sekä tietenkin pääsy elektronisiin aineistoihin.

TEEMUun tehtiin keskimäärin yli 2000 tiedonhaku päivässä ja **TENTTUUn** yli miljoona tiedonhaku vuonna 2005

Hakuja TKK:n kirjastojen kokoelmatietoihin Teemuun tehtiin noin 740 000 kpl vuonna 2005. Useita erilaisia tietokantoja sisältävän TENTTU-tiedonhakujärjestelmän käytössä saavutettiin merkittävä rajapyykki: yli miljoona tiedonhaku vuodessa! Tästä käytöstä yli puolet tuli korkeakoulun ulkopuolelta. (Nämä luvut eivät sisälly www-sivujen käyttöön.)

Pääkirjaston www-sivuston lisäksi monilla erillis-kirjastoilla on omia www-sivuja ja -sivustoja, joilta on linkkejä pääkirjaston sivuille. TKK:n www-sivujen uudistus ja uusi tuotantotapa vuodesta 2006 lähtien tulee osaltaan vaikuttamaan myös kirjaston sivustoon myöhemmässä vaiheessa.

TIETOJA ASIAKKAIDEN MIELIPITEISTÄ

Vuoden 2004 käyttäjäkysely analysoitiin

Tietoa käyttäjistä, heidän muuttuvista tarpeistaan ja tavoistaan käyttää kirjaston palveluja sekä tyytyväisyydestään tarjottuihin palveluihin voidaan hankkia monin tavoin. Yksi tapa, jolla on pyritty arvioimaan käyttäjien tyytyväisyyttä, on ollut aika ajoin toistettava kysely. Vuoden 2004 käyttäjäkysely tehtiin ainoastaan verkkokyselynä ja vastaajia oli 232. Pääkirjastossa on tehty vastaavia käyttäjäkyselyitä 1990-luvun alkupuolelta lähtien. Aikaisempina vuosina kysely suoritettiin otantatutkimuksena kirjastossa, jossa asiakkaille jaettiin 500 kappaletta kyselylomakkeita.

Vuoden 2004 lopussa tehdyn käyttäjäkyselyn tulokset analysoitiin alkuvuonna 2005. Kyselyn mukaan kirjaston toimintaan kokonaisuutena oltiin tyytyväisiä.

Yleinen käyttäjätyytyväisyys oli 4 asteikolla 1 – 5

Aikaisempiin kyselyihin verrattuna elektronisen kampuskirjaston käyttö on lisääntynyt huomattavasti. Noin 90 % asiakkaista ilmoitti hakevansa tietoa kirjaston palveluista ja aineistoista www-sivuilta. Tämä asettaa kirjastolle suuren haasteen kiinnittää erityistä huomiota internet-sivujen sisältöön ja käytettävyyteen. Tuloksista raportoitiin kirjaston tiedotuslehdessä TietäNetissä 1/2005. Seuraava kysely järjestetään syksyllä 2006.

Syksystä 2004 voimassa ollut kahden viikon laina-aika kurssikirjoille herätti kommentteja sekä puolesta että vastaan. Kurssikirjojen laina-ajan lyhenemisestä huolimatta niiden saatavuus miellettiin edelleen heikoksi ja niitä toivottiin kappalemäärällisesti lisää. Toinen samana ajankohtana tapahtunut merkittävä uudistus, lehtilainauksen lakkauttaminen, ei puolestaan herättänyt suurta vastustusta lukuun ottamatta pientä kritiikkiä TKK:n henkilökunnan taholta.

Kirjastorakennuksen Alvar Aallon 35-vuotiaasta arkkitehtuuria ihailevat ja arvioivat usein esimerkiksi ulkomaiset arkkitehtuuriopiskelijat. Tilojen käyttöä on pystytty muuntelemaan nykyaikaisen kirjaston tarpeisiin lukupaikoiksi ja ryhmätyötiloiksi kokoelmien uudelleensijoittelujen lisäksi. Tiloja remontoidaan ja varustusta parannetaan mahdollisuuksien mukaan.

Tiloilla on kysyntää

Kirjaston toisen kerroksen ryhmätyöhuoneet (4 kpl) ovat saavuttaneet parissa vuodessa suuren suosion ja erilaiset lukupaikat (500) olivat jälleen varsinkin tenttinaikana täynnä. Tulevaisuudessa tarvetta näyttäisi olevan entistä enemmän erilaisille kohtaamispaikoille, joissa asiakkaat voisivat tavata toisiaan sekä yhdessä työskentelyn että vapaan seurustelun merkeissä.

Tiloja remontoidaan säännöllisesti. Kesällä vuorossa oli laaja sähköremontti, jolloin kirjasto oli suljettuna kaksi viikkoa. Parkkipaikalle kirjaston edustalla saatiin syksyllä turvallisuutta lisäävä ulkovaistus.

Hankevaroin uudet koneet asiakkaille

Asiakastyöasemat (33) uusittiin kesällä ja opiskelijoille varattujen työasemien ohjelmistot päivitettiin vastaamaan atk-keskuksen määrittelemää mikroluokkavarustusta. Työasemat varustettiin siten, että kampukselle hankittu elektroninen tietoineisto on niissä käytettävissä.

Pääkirjasto kuvailee kokoelmätietokanta Teemuun kaikkien TKK:n kirjastojen aineiston. TENTTU-tiedonhakujärjestelmä sisältää aineistoja koskevien tietokantojen lisäksi mm. korkeakoulun tutkimusrekisterit. TENTTU www-palvelun käyttöoikeutta myydään ulkopuolisille asiakkaille FinELibin kautta ja suoraan. Kirjaston hankkimat ja valikoidut vapaat elektroniset aineistot asetettiin kertomusvuonna laajamittaisesti asiakkaiden käytettäväksi ja keskitetyksi haettavaksi kansallisen tiedonhakujärjestelmä Nellin kautta.

TEEMUun ohjelmisto päivitettiin ja asiakkaille PIN-koodi

TEEMU-kirjastojärjestelmän Voyager-ohjelmiston versio päivitettiin kesällä 2005. Asiakasohjelmistojen päivitys hoidettiin erilliskirjastojen osalta ensimmäistä kertaa intranetin avulla, mikä osoitautui toimivaksi ratkaisuksi.

Tietoaineistojen luetteloinnissa TEEMUun käytetty tallennusformaatti vaihtui Unicode-muotoon. Tämä sallii myös kyrillisten aakkosten käytön järjestelmässä. Syksyllä järjestettiin jäähyväiset, kun yli kymmenen vuotta kaikkia Suomen yliopistokir-

jastojen kyrilliikan tarpeita palvellut vanha TKK:n atk-keskuksessa sijainnut VTLS-kone saatettiin lopulta ansaittuun lepoon kakkukahvien kera.

TEEMUssa otettiin alkukeväästä 2005 käyttöön PIN-koodi parantamaan asiakkaiden tietoturva estämällä asiakaskohtaisiin tietoihin pääsyn ilman henkilökohtaista koodia (ks. s. 12).

TEEMUun luetteloidun tietoaineiston määrä oli jälleen kasvanut poistoista huolimatta:

TEEMUun luettelointitietueet		
2003	2004	2005
287 803	300 391	309 919

TENTTU-tietokantoja 1980-luvulta lähtien

TENTTU-tietokantoja on kehitetty jatkuvasti. Inssi-tietokantaan syötettiin kertomusvuonna lisää tietoja pääkirjastoon arkistoiduista TKK:n ns. vanhoista (1980 tai ennen sitä ilmestyneistä) diplomitoista. Uusien kandidaattitöiden ja Final Project -töiden tietojen tallennus aloitettiin.

Inssiin oli luetteloitu yhteensä noin 30 700 diploma- ja liseniaatintyötä.

Inssi-tietokanta vuoden 2005 lopussa

Diplomitöiden viitteitä	28 108
joista 1980 tai ennen ilmestyneitä	9 497
liseniaatintöiden viitteitä	2 565
joista 1980 tai ennen ilmestyneitä	487

TENTTU www-palvelun lisenssisopimuksen jatkamisesta kansallisen elektronisen kirjaston FinE-Libin kanssa toisella sopimuskaudella 2006 - 2007 neuvoteltiin vuoden 2005 lopulla.

Yli kaksikymmentä organisaatiota oli hankkinut käyttöoikeuden TENTTUun FinELibin kautta kaudelle 2004 - 2005.

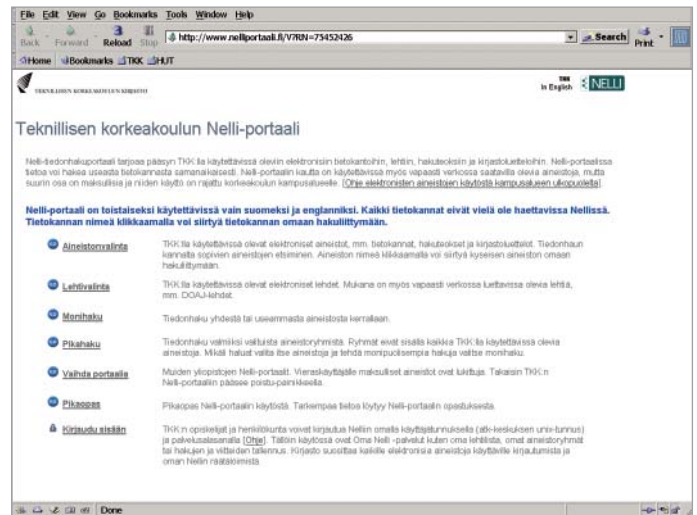
Tali-tietokanta sisältää artikkeliviitteitä noin 130 suomenkieliseen tekniikan alan lehteen alkaen vuodesta 1980. Tali-tietokantaa nykyaikaistettiin vuoden aikana. Uusia lehtiä otettiin analysoitavaksi ja muutamia epäsäännöllisesti ilmestyviä poistettiin. Päätettiin lisätä jatkossa viitteisiin kiinteä URL-linkki silloin, kun lehden kotisivulla on keskeistä materiaalia.

Nelli-portaali tiedon hakemista helpottamaan

Nelli-portaalista kehittyi vuoden 2005 aikana todellinen tiedonhakijan tehoväline. Hanke käynnistyi vuonna 2004 ja sen markkinointi ja koulutus asiakkaille aloitettiin vuonna 2005. Nelli ja RefWorks opetukseen osallistui 47 henkilöä korkeakoulun osastoilta.

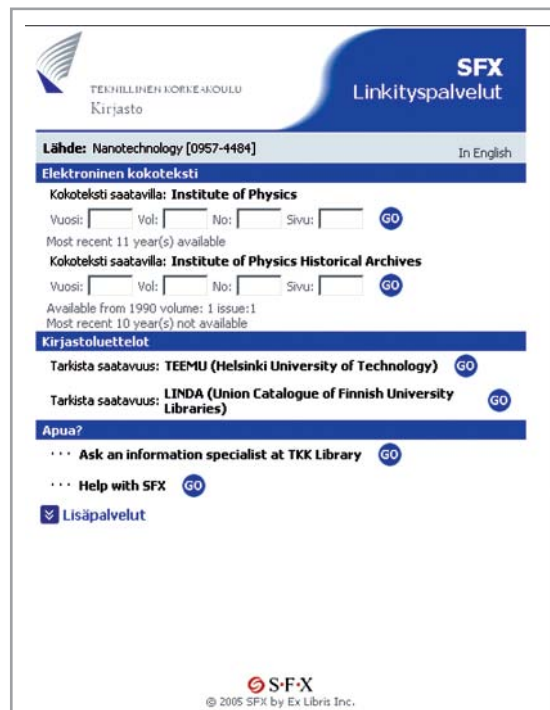
TKK:n elektronisen kampuskirjaston (aineistojen käyttäjälle Nelli tarjoaa yhtenäistetyn pääsyn kampusalueella käytössä oleviin noin 150:een viitetietokantaan ja 10 000:een tieteelliseen aikakauslehteen. Yhtäaikainen haku monesta tietokannasta on mahdollinen.

Vuonna 2005 toteutettiin Nellissä myös käyttäjähallintoa yksinkertaistava ja joustavoittava Shibboleth-käyttäjätunnistus. Tämä tekniikka on suunniteltu erityisesti organisaatioiden rajat ylittävän käyttäjähallinnan tarpeisiin. Shibboleth mahdollistaa yhden kirjautumisen kaikkiin kotiorganisaation, esimerkiksi TKK:n, tarjoamiin palveluihin.

Portaalin mukana SFX-minitietueet tulivat uutena ilmiönä tietokantoihin. Nellissä tiedonhakija saa SFX-linkin takaa tietoja esimerkiksi lehden saatavuudesta ja pääsee oikeuksien sallissa kokoteksteihin.

Portaalin mukana SFX-minitietueet tulivat uutena ilmiönä tietokantoihin. Nellissä tiedonhakija saa SFX-linkin takaa tietoja esimerkiksi lehden saatavuudesta ja pääsee oikeuksien sallissa kokoteksteihin.

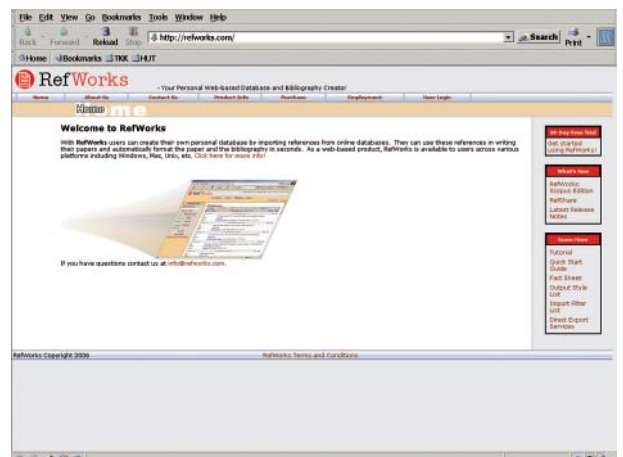
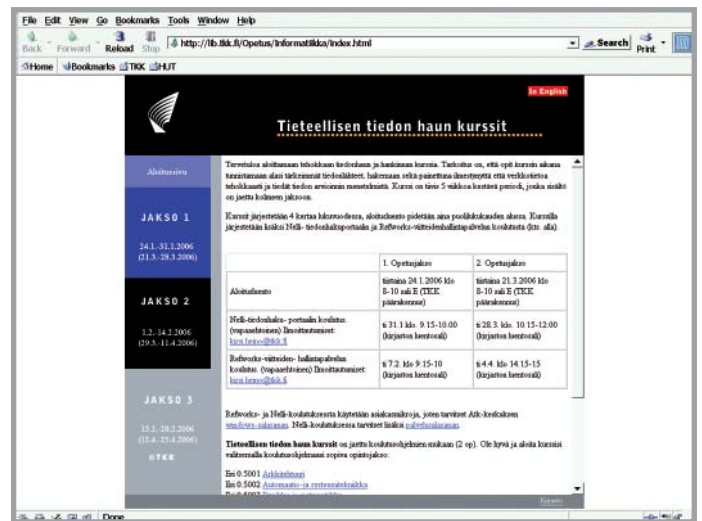
Esimerkki Nellin SFX-tietueesta.

Kirjastoissa tapahtuva elektronisen aineiston käsittelyyn liittyvä työ on vähentynyt ja yksinkertaistunut Nellin myötä. Kirjastot saavat nyt tilattuja aikakauslehtiä koskevan, nopeasti muuttuvan linkitiedon keskitetysti portaaliin kautta.

Tekniikan alan dynaaminen toimintaympäristö ja teknistieteellisen tiedon välittyminen internetin kautta ovat haaste kirjastolle ja sen tarjoamalle opetukselle. Tiedontulvassa kyky arvioida tiedon laatua, sisältöä ja käyttökelpoisuutta on entistä tärkeämpää. Haaste on myös tutkintorakenteen uudistus.

Kirjaston ja tiedonlähteiden käytön opetusta

Vuonna 2005 kirjaston järjestämään koulutukseen osallistui lähes 1700 henkilöä. Kirjasto järjesti perinteiseen tapaan korkeakoulun ensimmäisen vuoden opiskelijoille tarkoitettua koulutusta. Kurssiin kuuluvat luennot, kirjastonkäyttöharjoitus ja opintosuunnitelman tekeminen. Pidemmälle edistyneille opiskelijoille pidettiin Tieteellisen tiedon haun kurseja. Niitä on järjestetty 4 kertaa lukuvuodessa, aloitusluento on ollut aina puolilukukauden alussa. Kurssiin sisältyi lisäksi koulutusta kampuksen uusista työvälineistä Nelli-tiedonhakuportaalista ja RefWorks-viitteidenhallintapalvelusta. Tehtävät ja tutorointi hoidetaan osittain verkon kautta.

Asiakastyöasemia.

Itsepalveluautomaatti.

Kirjasto oli mukana myös yliopistokirjastojen yhteisessä **informaatiolukutaidon opintosuunnitelma-hankkeessa** 2004 - 2006. Sen keskeinen tavoite on integroida informaatiolukutaito osaksi akateemisia opintoja. Hanke määrittelee informaatiolukutaidon seuraavalla tavalla:

”Informaatiolukutaito tarkoittaa kykyä tunnistaa tiedontarve, hakea ja paikantaa tietoa, sekä löydetyn tiedon kriittistä ja eettistä arviointia ja käyttöä”.

Uuden tutkintorakenteen vaikutus

Yliopistojen uusi kaksiportainen tutkintorakenne edellyttää, että huolehditaan niin kandidaatin kuin maisterintutkintoa suorittavien pääsystä asianmukaisiin tieteellisen tiedon lähteisiin. Kirjaston tietopalvelussa on valmistauduttu uuden tutkintorakenteen tulon **Pätevyys teknistieteellisen tiedon hankintaan** -hankkeen yhteydessä suunnittelemalla uuden opetuksen sisältöä ja toteutusta. Teknillisessä korkeakoulussa kirjasto ei yksin vastaa informaatiolukutaitoon liittyvien opintojaksojen järjestämisestä, vaan se osallistuu soveltuvin osin uuden tutkintorakenteen moduleiden sisällön tuottamiseen. Kirjaston suunnittelija

on ollut aktiivisesti mukana korkeakoulun opintosuunnittelijoiden yhteistyössä. Kaksivuotinen hanke päättyi joulukuussa 2005 ja sen yhteydessä päivitettiin myös tietoasiantuntijoiden omaa osaamista osallistumalla pohjoismaiseen kesäkouluun ja konferensseihin.

Vuonna 2005 pilotoitiin mallia, jossa **kandidaattiseminaarissa** käsitellään tiedonhakuja, kirjoittamista, viestinnän perusteita ja itse työn esittämistä ohjatussa seminaarilaisuudessa opponointieineen. Kandidaattiseminaarit on tarkoitus järjestää noin 20 hengen ryhmissä, ja kullakin ryhmällä on osaston/laboratorion määräämä ohjaaja. Ryhmiä muodostuu noin 70 kpl, jolloin kasvokkain tapahtuvan opetuksen sisältö on tarkkaan harkittava. Verkon oppimisympäristössä on mahdollista täydentää kasvokkain tapahtuvan opetusta, tarjota oheisinformaatiota ja antaa kaikille avointa neuvontapalvelua.

EU-toimintaa koulutuksen tiimoilla

Kesällä 2005 käynnistyi Koulutuskeskus Dipolin koordinoimana kansainvälinen opiskelijoiden liikkuvuuden tukemiseen liittyvä EU-hanke, ”Real Virtual Erasmus”, jonka yhteydessä kirjaston ”Tieteellisen tiedon haku” -kurssin käyttöä testataan Leuvenin yliopistossa Belgiassa lukuvuonna 2005 - 2006. Hankkeen yhteydessä tutkitaan myös informaatiolukutaitoon liittyvän kurssin vaihdettavuutta yhtenäistyvässä Euroopassa.

TKK on yksi Suomen suurimmista tieteellisistä kustantajista. Kirjasto osallistui korkeakoulun julkaisu toimintaan kertomusvuonna jakamalla ISBN-numeroita ja sarjajulkaisuja koskevaa neuvontaa, huolehtimalla väitöskirjojen elektronisesta julkaisemisesta (ks. artikkeli s. 24) sekä edistämällä tieteellisten julkaisujen avointa saatavuutta.

ISBN-tunnus yli 500 julkaisulle

Pääkirjasto jakaa TKK:n julkaisuille ISBN-tunnukset (International Standard Book Number) ja julkaisujen ilmestymistä seurataan kirjaston ISBN-rekisterin avulla. Vuonna 2005 kirjastosta annettiin 524 ISBN-tunnusta, joista 191 oli elektronisia julkaisuja varten. Korkeakoulun julkaisuista tuotetaan yhä useammin myös tai vain verkkojulkaisu. Kirjaston ISBN-palvelu neuvoo tunnusnumeroiden käyttöön liittyvissä kysymyksissä.

ISBN perustuu 10-merkkiseen järjestelmään, joka otettiin käyttöön 1970-luvun alussa. Vapaat numerot alkavat olla vähissä, minkä vuoksi tunnuksissa siirrytään 13-numeroisen ISBN käyttöön vuoden 2007 alusta. Vuosi 2006 on väli vuosi, jolloin molemmat ISBN-muodot ovat käytössä.

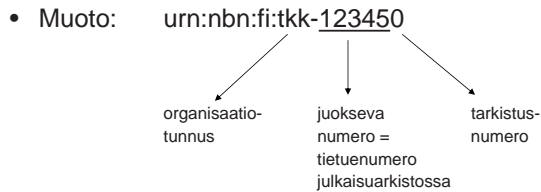
“Open access on tapa julkaista tieteellistä tietoa verkossa siten, että se on vapaasti kenen tahansa luettavissa, tulostettavissa ja levitettävissä edelleen ilman maksuja tai käytön esteitä.”
(FinnOA)

TKK:n julkaisuarkisto lisää tutkimuksen leviämistä

Kirjaston ylläpitämä TKK:n elektronisen aineiston julkaisuarkisto sisälsi vuoden 2005 lopussa reilusti yli 600 kokotekstijulkaisua, joista suurin osa oli väitöskirjoja. Avoin julkaisuarkisto edistää korkeakoulun julkaisu toiminnan näkyvyyttä ja vaikuttavuutta. Korkeakoulun tutkijat tulevat olemaan avainasemassa siinä, miten laaja ja monipuolinen arkisto omista julkaisuista saadaan luotua.

URN @ TKK

- Keskitetty jakelu ja hallinnointi kirjastossa
- Julkaisu saa URN:NBN-tunnuksen, kun se tallennetaan TKK:n julkaisuarkistoon (paitsi ei valokuvat)
- Vrt. resolveri-palvelun "trusted repository"

Julkaisupäivä 25.5.2005 Espoossa,
Rita Voigt.

Muita toimia OA-julkaisemisen edistämiseksi

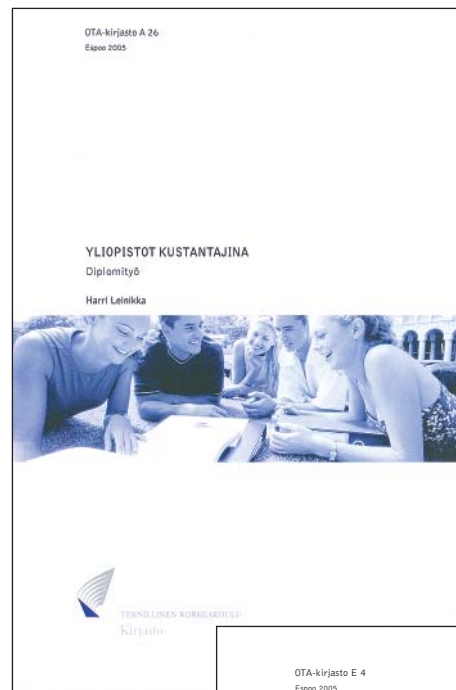
Kirjasto edesauttoi tieteellisten julkaisujen avointa saatavuutta myös työskentelemällä FinnOA:n (Suomen open access –työryhmän) julkaisuarkistoryhmässä ja osallistamalla kolmen seminaaripäivän toteutukseen: Avoimet julkaisuarkistot -seminaari Dipolissa 14.1.2005, Yliopistokirjastojen julkaisupäivä 25.5.2005 Otaniemessä ja Metadatatäpäivä 10.11.2005 Helsingissä. Kirjaston asiantuntija osallistui aktiivisesti keskusteluun alan konferensseissa, mm. OAI4 Cernissä Sveitsissä, mikä on johtamassa entistä tiiviimpään kansainväliseen kanssakäymiseen esimerkiksi yhteisprojektien muodossa.

Kirjastossa asennettiin kansalliseen käyttöön tarkoitettu URN-tunnusten (Uniform Resource Name) resolveripalvelu osana pohjoismaista yhteistyöprojektia.

URN on verkkojulkaisun ainutkertainen ja pysyvä tunniste, joka perustuu Internet-standardeihin. Resolveripalvelu mahdollistaa URN-tunnusten käytön julkaisun pääasiallisena tunnisteena sekä tukee verkkojulkaisun ja sen viitetietojen pysyvää saatavuutta.

Kirjaston omat julkaisut

Kirjaston vuonna 2003 perustetussa elektronisten julkaisujen sarjassa ilmestyi kaksi teosta: TKK:n diplomityö *Yliopistot kustantajina* ja kirjoitetun kokoelmapolitiikan laatimista taustoittava selvitys. Ensiksi mainittu julkaistiin painettuna OTA-kirjasto A-sarjassa.

Kirjaston julkaisu
vuodelta 2005.

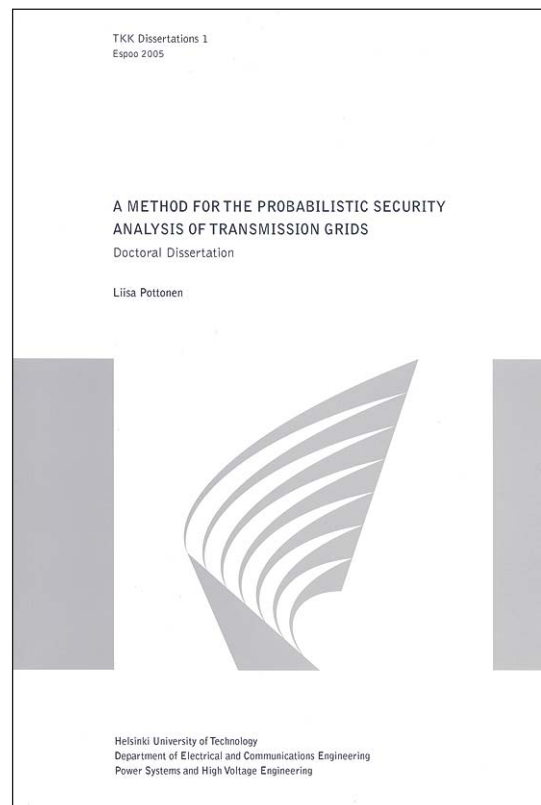
Vuoden artikkeli :

TKK:N VÄITÖSKIRJOILLE OMA SARJA

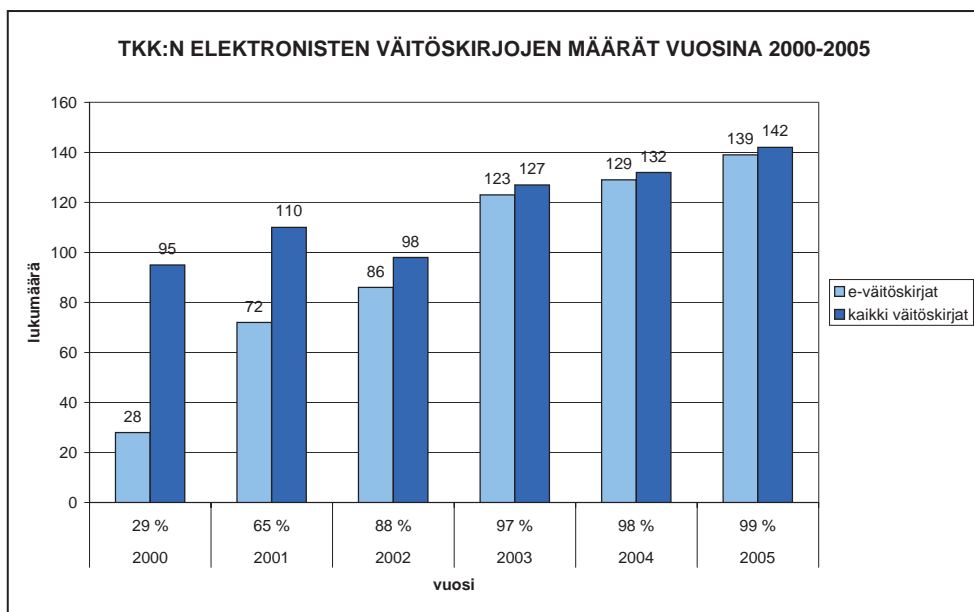
Väitöskirjat julkaistaan jo lähes 100 %:sti elektronisessa muodossa TKK:lla. Verkon kautta väitöskirjoilla on mahdollisuus tavoittaa nopeasti ja helposti laaja lukijakunta eri puolilla maailmaa. Opinnäytteiden tunnistettavuutta pyritään parantamaan uudella väitöskirjasarjalla.

Diss-palvelu kirjaston verkkosivuilla

Pääkirjaston Diss-palvelu on huolehtinut korkeakoulun väitöskirjojen elektronisesta julkaisemisesta syksystä 2000 lähtien. Vuoden 2005 lopussa palvelu sisälsi noin 600 väitöskirjaa, määrä on kolmannes kaikista TKK:n väitöskirjoista alkaen vuodesta 1911. Palvelussa vuosittain julkaistujen elektronisten väitöskirjojen määrät ovat jatkuvasti kasvaneet, mikä osoittaa, että elektroninen väitöskirja on TKK:lla vakiinnuttanut asemansa tärkeänä osana väitöskirjan julkaisuprosessia. Uusien väitöskirjojen kattavuus palvelussa on 99 %, tulos on sekä kansallisella että maailmanlaajuisella tasolla erinomaisen hyvä.

Ensimmäinen väitöskirja TKK Dissertations -sarjassa.

Väitöskirjasarjan perustaminen

Väittelijöille tarjottavaa palvelua kehitettiin vuosina 2004 - 2005 perustamalla koko korkeakoulun yhteinen väitöskirjasarja. Aloitteentekijänä sarjan perustamisessa oli korkeakoulun väitöskirjalautakunta, erityisesti sen pitkäaikainen puheenjohtaja professori Toivo Katila*. Koko korkeakoulun yhteinen väitöskirjasarja on koettu tarpeelliseksi väitöskirjojen löytyvyyden ja tunnistettavuuden helpottamiseksi sekä tuomaan väitöskirjat näkyvämmiin esiin. Väitöskirjojen julkaiseminen oli TKK:ssa hajautunut vuosien mittaan useisiin eri sarjoihin. Esimerkiksi vuonna 2003 korkeakoulun väitöskirjoja ilmestyi yli viidessäkymmenessä eri sarjassa ja muutamia lisäksi sarjojen ulkopuolella yksittäisinä kirjoina.

Sopivan sarjanimen löytämiseksi järjestettiin korkeakoulun sisällä kilpailu, johon saatiin useita kymmeniä ehdotuksia. Kesällä 2004 rehtorin päätöksellä sarjan nimeksi valittiin *TKK Dissertations*. Kirjastossa sarjaa valmisteltiin vuoden 2004 puolella hankkimalla ISSN-tunnukset, selvittämällä painatuskustannuksiin liittyviä asioita sekä luomalla yhteyksiä kirjapainoihin.

Sarjassa julkaiseminen aloitettiin maaliskuussa 2005. Ensimmäisten väitöskirjojen kohdalla neuvonta ja yhteydenpito väittelijöihin tapahtui henkilökohtaisella tasolla, olivathan sarjan ohjeet vasta muokausvaiheessa. Painatukseen liittyvistä yksityiskohdista käytiin neuvotteluja kirjapainojen kanssa. Kevään ja kesän kuluessa lisättiin verkkoon sarjan ohjeistusta ja laadittiin painettavat esitteet. Verko-ohjeita muokattiin vuoden kuluessa saatujen kokemusten pohjalta. Väitöskirjalautakunnan päätöksen mukaisesti *TKK Dissertations*-sarjassa julkaiseminen on väittelijöille vapaaehtoista, väitöskirjan voi julkaista myös muussa sarjassa tai sarjojen ulkopuolella. Vuonna 2005 *TKK Dissertations*-sarjassa julkaistiin yhteensä 20 väitöskirjaa.

* Professori Katila jäi eläkkeelle kesällä 2005. Professori Katilan jälkeen väitöskirjalautakunnan puheenjohtajaksi valittiin professori Antti Räisänen.

MARJA MALMGREN

Kirjaston ulkoista viestintää, jossa käytetään sähköisiä (www-sivut, sähköposti, verkkolehti, tiedotteet esim. TKK:n www-sivuilla) sekä perinteisiä menetelmiä (esitteet, painettu lehti, julisteet, näyttelyt ym.), kuvataan seuraavassa esimerkein. Kirjasto oli tiedonvälittäjän roolissa mukana dramaattisen sateisten yleisurheilun MM-kisojen järjestelyissä. Oma tilastoennätys lyötiin www-sivujen käytössä.

Yleisurheilun MM-kilpailut

Kisat pidettiin Helsingissä elokuussa 2005 ja kisakylän sijainti Otaniemessä TKK:n naapurissa huomioitiin myös kirjastossa. Kirjasto järjesti koko kampusalueen kattavan lukuoikeuden yli 270 päivälehteen eri puolilla maailmaa PressDisplay-palvelun kautta elokuun ajaksi. Näin Otaniemen teekkarikylässä asuneet urheilijat sekä paikalla vierailleet valmentajat ja toimittajat saattoivat kisakylässä lukea lehtiä omalla kielellään. Saatu palaute oli erittäin positiivista.

Over 270 daily newspapers from around the world at your desktop through TKK Library at <http://lib.tkk.fi/>

Available August 1 - 31 2005

List of Titles:

TKK Library
Otaniemi 9
Espoo
Finland

Opening hours 1-31 August 2005
Monday 9:00 - 16:00
Tuesday to Friday 9:00 - 16:00

HELSINKI UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

MM-kilpailuihin tehty juliste.

Näyttelyitä historiasta ja urheilusta

Kisojen kynnyksellä kirjastossa avattiin kaksi näyttelyä, joista toinen käsitteli Teknillisessä korkeakoulussa tehtyä urheilututkimusta ja toinen, **Teknologiasukupolvia-näyttely**, korkeakoulun opetuksen ja tutkimuksen historiaa teknillisen reaalikoulun ajoista alkaen.

Urheilututkimusnäyttely oli kirjaston suunnittelema ja kokoama. Asiantuntevaa apua näyttelyn kokoamisessa saatiin tutkimukseen osallistuneilta henkilöiltä. Lajeista esiteltiin mm. kuulantyyntöä, pikajuoksua, mäkihyppyä ja nopeuslaskua. Teknologiasukupolvia-näyttelylle kirjasto tarjosi tilan ala-aulastaan. Näyttelyt olivat avoinna lokakuun puoliväliin saakka ja ne herättivät ansaittua mielenkiintoa.

Tiedotuslehti kertoo toiminnasta

Kirjaston tiedotuslehti täytti vuoden aikana 10 vuotta. TietäNet on ilmestynyt painettuna ja verkossa tähän mennessä jo 26 numerona, kuuden vuoden ajan 1995 - 2000 kolme kertaa vuodessa ja sen jälkeen kaksi kertaa vuodessa. Kirjasto oli edelläkävijä aloittaessaan verkkolehden tuottamisen internetin alkutaipaleella. TietäNetin aihepiirit ovat toistuneet artikkeleissa, mutta kirjo on ollut laaja palvelujen uudistuksista matkakertomuksiin, käyttäjäkyselyjen raportoinnista rehtorien haastatteluihin. Vuonna 2005 kirjoitettiin esimerkiksi artikkeli aiheesta Teknistieteellisen kirjoittamisen pilottikursseista kandidaattiseminaarin mallintamiseen.

Kirjaston edustusta eTKK-hankkeessa

Kirjasto oli aktiivisesti mukana Teknillisen korkeakoulun monesta erillisestä projektista koostuvassa TKK:n sähköistä toimintaympäristöä uudistavassa

eTKK-hankkeessa, esimerkiksi sisällönhallintajärjestelmää koskevassa työryhmätyöskentelyssä ja projektinhallintajärjestelmä URTHAn ohjausryhmässä.

Vieraita kirjastossa

Toimintaa ja tiloja esiteltiin myös vuonna 2005 erilaisten kirjastojen työntekijöille ja muille vieraille. Syyskuinen päivä keskiviikko 28.9. oli erityisen vilkas, kun Taideteollisen korkeakoulun kirjastosta saapui vieraita aamupäivällä ja iltapäivällä Puolustusvoimien kirjastojen väkeä kierteli talossa noin 60 hengen voimalla.

Kirjaston 10 v. tiedotuslehti.

Kirjastoissa suoritettavat työtehtävät ovat muuttuneet viimeisen vuosikymmenen aikana huomattavasti. Osaamisvaatimukset ovat kasvaneet, mikä edellyttää säännöllistä kouluttautumista. Työkykyä ja –hyvinvointia pidetään kirjastossa yllä monipuolisella TYHY-toiminnalla. Sisäisen viestinnän tehostamiseen valjastettiin vuonna 2005 TKK:n kirjastojen oma intranet.

Henkilöstön vaihtuvuus pieni

Kertomusvuonna pääkirjastossa oli 52 työntekijää (henkilöstöluettelo liitteenä). Vakinaisissa viroissa työskenteli 48 henkilöä. Henkilökunnan vaihtuvuus kirjastossa on erittäin pientä. Vuonna 2005 vakinaisesta henkilökunnasta irtisanoutui yksi henkilö. Virkarakenne säilyi ennallaan. Virkanimikemuutokset olivat astuneet voimaan hallintosaston päätöksellä jo edellisenä vuonna lokakuun alusta. Tuolloin esim. kirjastoavustaja-nimikkeet muutettiin kirjastosihtereiksi.

Henkilöstömenot olivat kokonaiskuluista suurin yksittäinen menoerä noin 40 % (1 742 300 eur, ks. talous s. 31). Tehdyistä henkilötyövuosista (49,37) budjettirahalla palkattiin 46,2 (94 %) ja hankitulla rahoituksella 3,17 (6 %).

Pääkirjaston henkilöstöstä naisia oli noin 70 % ja miehiä 30 %. Kirjasto on naisvaltainen verrattuna TKK:n koko henkilöstöön, josta naisia oli vuonna 2005 vain 33 %. Kirjaston henkilöstön keski-ikä oli verraten korkea 49 v (naiset 52 v ja miehet 43 v). Teknillisen korkeakoulun henkilöstön keski-ikä oli 37 vuotta vuonna 2005.

Henkilöstöstä oli alle 40-vuotiaita 13,5 % ja yli 40-vuotiaita 86,5 %.

Kehittämistä keskustellen

Yksi osa henkilöstön ja toiminnan kehittämistä ovat pääkirjastossa esimiesten ja työntekijöiden välillä vuosittain, niin myös vuonna 2005, käytävät **kehityskeskustelut**. Kirjaston toimistot pitivät niin ikään vuosittaiset kehittämispäivänsä, joissa suunnitellaan tulevaa toimintaa. Kehittämispäivien ohjelmaan kuuluu kehityskeskustelujen yhteenvedon esittely. Johtoryhmä piti 20.5. ja 1.9. omat suunnittelupäivänsä, joissa keskusteltiin mm. strategisista valinnoista. Kirjaston johtoryhmään kuuluvat ylikirjastonhoitaja, toimistopäälliköt ja asiantuntijoita.

Keväällä 2005 käytiin kehityskeskustelujen lisäksi ensimmäistä kertaa **UPJ-keskustelut**. Yliopistojen uuteen palkkausjärjestelmään tutustuminen vei runsaasti aikaa. Henkilökunta perehtyi uudistukseen osallistumalla runsaslukuisesti korkeakoulun tiedotustilaisuuksiin. UPJ:ään siirrytään Teknillisessä korkeakoulussa vuonna 2006.

Käyttäjien edustajista koostuvan **kirjaston neuvottelukunnan** tehtävänä on antaa palautetta kirjaston toiminnasta sekä tehdä esityksiä pitkän-tähtäimen suuntaviivoista. Se kokoontuu vähintään kerran vuodessa. Neuvottelukuntaan kuuluu viisi TKK:n professoria, kaksi TKK:n ulkopuolista jäsentä sekä vuosittain vaihtuva Teknillisen Korkeakoulun Ylioppilaskunnan TKY:n edustaja (ks. liite). Kirjastosta kokouksiin osallistuu esittelijänä ylikirjastonhoitaja ja tarpeellinen määrä asiantuntijoita. Vuoden 2005 kokouksessa keskusteltiin mm. kirjaston tulossopimusluonnoksen yhteydessä tiedonhaun opetuksesta sekä kirjaston toimintakatsauksen yhteydessä kokoelmapolitiikasta ja huippulehtiselvityksestä.

Koulutukseen osallistuivat kaikki

Osaamisen kehittämiseksi työntekijöitä kannustetaan kouluttautumaan. Kirjaston sisäisen kehittämishankkeen yhteydessä vuonna 2004 yhdeksi strategiseksi valinnaksi valikoitui ammattitaitoinen henkilökunta.

Pääkirjaston henkilöstö osallistui kertomusvuonna monentyyppiseen korkeakoulun ja muiden järjestäjien lyhyt- ja pitempikestoiseen koulutukseen. Koulutuspäiviä kertyi yhteensä 386 ja jonkinlaista koulutusta sai lähes jokainen. Iso joukko osallistui

TKK:n henkilöstökoulutuksen kirjastolle räätälöimään Excel-koulutukseen ja kirjaston sisäiseen Nelli-portaalin koulutukseen. Nelli-opetusta pidettiin myös erilliskirjastojen virkailijoille.

Henkilökunta oli mukana, myös esitelmöitsijän ominaisuudessa, koulutustilaisuuksien lisäksi alan kotimaisissa ja kansainvälisissä tapahtumissa, seminaareissa ja konferensseissa sekä organisaatioiden ja yhteistyöelinten toiminnassa (esimerkiksi Suomen tieteellinen kirjastoseura, Sanastokeskus TSK, IFLA International Federation of Library Associations and Institutions, IATUL International Association of Technological University Libraries).

Työhyvinvoinnin ylläpitämistä tarvitaan

Kirjaston TYHY-toiminta on vilkasta ja tavoitteellista ja osa normaalia toimintaa. Se jakaantuu hyvinvointia edistävään ja toisaalta ammattitaitoa lisäävään toimintaan. Tarkoitukseen valittu työryhmä vetää erilaisista tilaisuuksista, vierailuista, retkistä ja opintomatkoista koostuvaa ohjelmaa, mikä suunnitellaan korkeakoulun työhyvinvointitoiminnan ”sateenvarjon” alle. Vuoden 2005 teemana oli työuupumuksen ehkäisy.

TYHY-ryhmä suunnittelee pienimuotoisia esityksiä ajankohtaisista asioista sisältäviä kuukausikokouksia, jotka on tarkoitettu kaikille TKK:n kirjastojen työntekijöille. Tilaisuudet ovat viime vuosina olleet suosittuja henkilökunnan keskuudessa. Kokouksia oli viisi vuonna 2005. Kuulijat pääsivät osalliseksi esimerkiksi kahden työntekijän virkailijavaihdon kokemuksista syksyllä 2004 Katalonian teknillisen yliopiston (UPC, Universitat Politecnica de Catalunya) kirjastoon Espanjassa.

Kirjaston kevätretki tehtiin 28.4.-1.5. Tarttoon, jossa tutustuttiin mm. yliopiston kirjastoon ja itse yliopistoon. Opintomatkalta osallistui 27 henkilöä.

17.8.2005 tehtiin retki Glimsin museon Espoossa.

Kerran kuussa koko kirjaston väki kokoontuu vapaamuotoiseen kahvitetkseen kirjaston henkilökunnan kahviossa. Tällöin seinälle aina vaihdetaan kirjaston työntekijöiden oma näyttely.

Välillä kirjaston luentosalin tietopuolisen annin sijasta virkistäydytään retkeillen. Maaliskuun 1. päivänä vierailtiin syyskuussa 2004 vihityssä uutuutta hohkavassa Eduskunnan lisärakennuksessa.

Sisäistä viestintää tarmokkaasti

Sisäisessä viestinnässä käytettiin monia kanavia kokousten lisäksi. Tammikuussa 2005 otettiin uutena välineenä tuotantokäyttöön TKK:n kirjastojen yhteinen intranet **Tarmo**, jota rakennettiin aluksi varsinkin yhteistyön edistämiseen. Erilliskirjastot saavat nyt enemmän tietoa pääkirjaston toimista ja tehtävistä ja väline mahdollistaa työkäytäntöjen yhtenäistämisen. Myös tiedonkulku on parantunut. Tarmon etusivulla jokainen voi lähettää uutisia. Intranetista löytyvät mm. yhteystiedot, olennaiset

Tarmon merkin on suunnitellut Merja Mättö.

dokumentit, pöytäkirjat ja kirjastojen toiminnan kuvaukset. Pääkirjaston kokoushuoneen ja luentosalin varaukset hoidetaan itse kehitetyllä toiminnolla. Nopeassa tiedottamisessa turvauduttiin kuitenkin ennenkin yhteisiin sähköpostilistoihin.

Kirjaston talous oli vuonna 2005 tasapainoilua alati kasvavien elektronisten tietoaineistojen kulojen ja muiden menojen välillä. Lähtökoh- ta vuodelle 2005 oli vaikea, sillä vuosi 2004 oli alijäämäinen. Kirjasto saa lähes kaiken rahoituk- sensa korkeakoululta. Budjettirahoituksen osuus koko rahoituksesta oli 94 prosenttia.

Korkeakoulun myöntämää rahaa kirjastolla oli käytettävissään vuodelle 2005 yhteensä 4 218 902 euroa, joka sisälsi 51 000 euron hankerahoituksen kirjaston mikroluokan kehittämiseen ja 12 000 eu- roa muihin hankkeisiin.

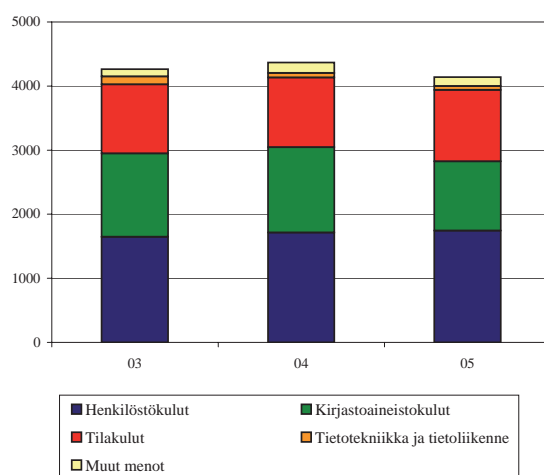
Toimintamenot olivat yhteensä 4 138 532 euroa ja menot yhteensä kustannusoiakaistuna 4 388 532 euroa.

Toiminnan tuotot olivat yhteensä 268 613 euroa. Kirjastopalvelutuloja oli 24 % vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Kirjasto sai vuoden 2005 tulossopimuksessa lisära- hoitusta edellisen vuoden alijäämän kattamiseen sekä kustannustason nousun korvaamiseen. Osa vuoden 2006 lehtitilauksista päätettiin maksaa vuonna 2006 eikä etukäteen. Kuluja on suunni- tellmällisesti siirretty maksettavaksi kulunkäyttö- vuodelle. Toimenpiteiden ansiosta vuosi 2005 oli ylijäämäinen.

Tietoaineistojen hankintaan (ks. s. 9) käytettiin 1 083 920 euroa. Näennäinen vähennys johtui edellä kerrotusta kausijulkaisujen maksatuksen siirrosta vuodelle 2006. Tietoaineistokulut olivat noin neljännes eli 26,2 % kirjaston kokonaisku- luista. Niillä on saatu asiakkaiden käyttöön alati kasvava määrä tieteellisiä elektronisia aineistoja.

Toimintakulojen kehitys 2003-2005

Muut talousasiat

TKK:lla otettiin käyttöön uusi paperiton kirjan- pitojärjestelmä Rondo. Sen käyttöön valmistau- duttiin jo vuoden 2004 puolella kirjaston sisäisen kehittämissuorituksen KIRKEN yhteydessä ja niinpä käyttöönotto sujui hyvin kirjastossa.

VUOSI 2006

Vuoden 2006 taloudessa lisäkustannuksia tulee uudesta palkkausjärjestelmästä. Tietoaineiston hinnat jatkavat nousuaan ja FinELibin uuteen Wileyn lehtien sopimukseen liittyminen lisää kus- tannuksia entisestään. Viimeksi mainittu maksaa enemmän kuin säästöjä saadaan pääkirjaston Wi- leyn lehtien nykyisten tilausten lakkauttamisella. Koko TKK:n tasolla sopimus tuo säästöä, parantaa palvelua, laajentaa Wileyn lehtien tarjontaa ja var- mistaa takautuvan luku-oikeuden. Kirjasto säästää menoja vähentämällä yksittäin tilattavia lehtiä ja lakkauttamalla yhden elektronisten kirjojen luku- palvelun tilauksen.

KIRJASTON NEUVOTTELUKUNTA 2003-2005:

Prof. Henrik Haggrén (puheenjohtaja, TKK)

prof. Jorma Luomi (TKK)

prof. Pirkko Oittinen (TKK)

prof. Martti Salomaa (2003 - 2004, TKK)

prof. Tapani Vuorinen (TKK)

johtaja Katriina Schrey-Niemenmaa (EVTEK, Oppimisteollisuusprojekti)

tietopalvelupäällikkö Sirpa Salmela (Fortum Oyj)

vuosittain vaihtuva opiskelijajäsen

HENKILÖSTÖLUETTELO 2005

Asikainen Eeva	osastosihteeri	Pöyhönen Tuula	kirjastosihteeri
Asla Kim	vahtimestari	Roos Riitta	kirjastosihteeri
Elison Päivi	toimistosihiteeri	Räisänen Marjatta	kirjastosihteeri
Forsten Marko	kirjastosihteeri	Salonen Janne	kirjastosihteeri
Green Irma	suunnittelija	Saranka Riitta	osastosihteeri
Grof Ari	(3 kk)	Sierla Eeva-Inkeri	kirjastonhoitaja
Heikkinen Ilkka	atk-tukihenkilö	Stelmahova Lilija	kirjastosihteeri
Heikkinen Marjaana	kirjastosihteeri	Tolonen Eva	suunnittelija
Heilman Pekka	kirjastosihteeri	Tuomaala Tiina	suunnittelija
Heino Kirsi	informaatikko	Tuoresjärvi Taija	kirjastonhoitaja
Hiljala Päivi	kirjastosihteeri	Vehmanen Irma	kirjastosihteeri
Huurinainen Ulla	järjestelmäasiantuntija	Voigt Rita	järjestelmäasiantuntija
Järvineva Outi	kirjastonhoitaja		
Kampara Riitta	kirjastoamanuenssi		
Katajapuro Leena	toimistopäällikkö		
Kauria Pirkko	kirjastosihteeri		
Kivimäki Petteri	kirjastoavustaja		
Kontkanen Auni	hankintasihteeri		
Kouvonen Tuula	kirjastosihteeri		
Känsälä Sirkku	toimistopäällikkö		
Laakso Jari	kirjastosihteeri		
Lampola Mirja	kirjastonhoitaja		
Larsson Bo	kirjastosihteeri		
Lehmus Jukka	atk-tukihenkilö		
Linnainmaa Irma	kirjastosihteeri		
Maijala Risto	kirjastoamanuenssi		
Maikola Harri	kirjastosihteeri		
Malmgren Marja	suunnittelija		
Marvia Jaana	suunnittelija		
Muhonen Ari	ylikirjastonhoitaja		
Mättö Merja	kirjastosihteeri		
Mörttin Eeva	sovellussuunnittelija		
Nevala Timo	toimistopäällikkö		
Nevalainen Jouni	suunnittelija		
Nieminen Saija	kirjastosihteeri		
Nousiainen Jukka	kirjastosihteeri (3 kk)		
Nurminen Pirkko-Liisa	kirjastosihteeri (3 kk)		
Paalanen Tarja	julkaisusihteeri		
Palmgren Virpi	suunnittelija		
Pasanen Irma	toimistopäällikkö		
Pasanen Pekka	kirjastonhoitaja		
Pasanen Ritva	kirjastosihteeri		
Pitkänen Matti S.	suunnittelija		
Pusa Paula	osastosihteeri		
Pusa Valto	erikoislaboratoriomestari		

TKK Kirjasto
TILASTOT

TALOUS

Rahoitus	2003	2004	2005
	1000 e	1000 e	1000 e
Teknilliseltä korkeakoululta	3 818,10	3 791,20	4 218,90
Muu julkinen rahoitus	15,60	35,00	30,30
Maksullisen palvelun tulot	225,80	221,00	238,30
Yhteensä	4 059,50	4 047,20	4 487,50

Suoran budjettirahoituksen osuus koko rahoituksesta	94,05 %	93,67 %	94,01 %
---	---------	---------	---------

Toimintakulut	2003	2004	2005
	1000 e	1000 e	1000 e
Henkilöstökulut	1 647,70	1 714,60	1 742,30
Kirjastoaineistokulut	1 301,60	1 330,70	1 083,80
Tilakulut	1 078,30	1 087,20	1 111,80
Tietotekniikka ja tietoliikenne	121,50	71,40	62,60
Muut menot	116,10	162,70	138,00
Toimintakulut yhteensä	4 265,20	4 366,60	4 138,50

TKK:n rahoittamat hankkeet	70,00	82,00	63,00
----------------------------	-------	-------	-------

Kirjastoaineistokulut	2003	2004	2005
	1000 e	1000 e	1000 e
Kirjastoaineistokulut yhteensä	1 301,60	1 330,70	1 083,80

Elektroninen aineisto

FinELib-sopimukset (kausijulkaisut, tietokannat)	675,00	745,10	793,20
Muut kausijulkaisut	54,80	285,90	120,40
Muu elektroninen aineisto	21,00	17,20	0,90
Elektroninen aineisto yhteensä	750,80	1 048,20	914,50

Painettu aineisto

Kausijulkaisut	398,80	148,70	56,60
Kurssikirjat	37,50	46,10	36,20
Muut monografiat	114,50	87,70	76,50
Painettu aineisto yhteensä	550,80	282,50	169,30

HENKILÖSTÖ	2003	2004	2005
Virat	49,00	48,00	48,00
Henkilötyövuodet	47,50	49,00	49,40
Budjettirahalla palkatut	42,90	45,30	46,20
Hankintarahoituksella palkatut	4,60	3,70	3,20
Henkilökunnan osallistuminen koulutukseen			
Koulutuspäivät yhteensä	419,00	559,00	386,00
Koulutusta saaneen henkilöstön määrä	49,00	54,00	53,00

KOKOELMAT

Kokoelmien suuruus	2003	2004	2005
Elektroninen aineisto			
Kausijulkaisut (nimekkeet)	5 797	8 300	10 203
Verkossa/työasemilla olevat tietokannat (palvelut)	38	42	44
Sähkökirjat	1 505	2 699	2 865
Painettu aineisto			
Monografiat (niteet)	211 128	220 543	225 894
Kausijulkaisut (nimekkeet)	17 518	16 544	15 210
Painetun aineiston kartunta			
Monografiat (niteet)	11 154	10 307	9 128
Kausijulkaisut (nimekkeet)	165	110	121
Saapuvat kausijulkaisut			
Painetut (nimekkeet)	1 117	766	677
Elektroniset (nimekkeet)	5 797	8 300	10 203
Yhteensä (nimekkeet)	6 914	9 066	10 880
Luettelointi			
Teemu-tietueiden määrä (pää- ja erilliskirjastot)	287 803	300 391	309 919
Teemu-tietueiden määrä (pääkirjasto)	195 771	205 371	210 384
Teemuun lisätyt tietueet yhteensä	13 055	14 751	13 062
Muihin tietokantoihin lisätyt tietueet yhteensä	20 216	19 326	21 260

ASIAKASPALVELU

Käyttäjät	2003	2004	2005
Teknillinen korkeakoulu			
Opiskelijamäärä	15 119	15 192	14 585
Henkilöstömäärä	3 534	3 663	3 605
Aktiivisten lainaajien määrä			
TKK:n opiskelija	7 289	7 585	7 527
TKK:n henkilökunta	1 026	1 025	972
TKK:n sisäiset yhteensä	8 315	8 610	8 499
Ulkopuoliset	3 755	3 515	3 477
Aktiiviset lainaajat yhteensä	12 070	12 125	11 976
Kirjastokäynnit			
Käyntien määrä	287 481	285 608	274 719
Lainaus			
Kokonaislainaus (koti-, lukusali- uusinnat)	154 368	155 751	148 078
Itsepalvelulainat (automaatilla)	14 087	14 314	11 492
Itsepalvelu-uusinnat (Teemu, www)	72 058	88 973	93 694
Kaukopalvelu (kotimainen + kansainvälinen)			
Annetut kaukolainat ja jäljenteet	7 955	6 123	4 406
Saadut kaukolainat ja jäljenteet	3 042	3 167	2 997
Tietopalvelun toimeksiannot			
Kokonaismäärä	2 504	1 665	1 836
Käyttäjäkoulutus			
Opetustunnit yhteensä	1 039	1 134	882
Opiskelijamäärät yhteensä	1 867	1 921	1 657
Fuksikoulutus, opiskelijamäärät	1 308	1 211	1 174
Verkkokurssit, opiskelijamäärät	250	266	194
Käynnit kirjaston www-sivuilla			
Käyntien määrä	1 862 412	2 908 032	2 956 340
Elektronisten aineistojen käyttö			
Tiedonhakujen määrä	107 505	173 867	162 793
(Abi/Inform, Compendex (EiVillage 2), Inspec, Web of Science (ISI), CAS SciFinder Scholar)			
Tulosteiden määrä	167 893	245 046	255 642
(American Chemical Society ACS, Elsevier: ScienceDirect, IEEE/IEE)			